

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai szétküld:	
Egész évre . . . . 12 frt	Fél évre . . . . 6 "	Egész évre . . . . 14 frt	Fél évre . . . . 7 "
Negyed évre . . . . 3 "	Egy óra . . . . 1 "	Negyed évre 3.50	Egy óra 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. petit sor egyszer . . . 8 kr | Bélyegdíj külön . . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 6 . | Nyiltér sora . . . . 20 .

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kézíratokat vissza nem küldünk.

Közrend és humanizmus.

Arad, junius 13.

Mély részvét-, sőt felháborodással értesül a magyar közönség, mely a létért való küzdelem oly szerű kiélesedéseit nem ismeri, mint az más államokban előfordul, ama sajnálatos vérontásról, mely a pécsi bányász-sztrájknak elnyomásával együtt jár. Hagyján, hogy az ellenszegülő munkások ellenében alkalmazott karhatalmi intézkedések folytán sokan többé-kevésbé súlyos sérüléseket szenvedtek, de szivrendítő és még eddig egyebütt elő nem fordult jeleneteket idéznek elő a tömeges kiköltöztetések, midőn a rendőség, sőt a katonaság közbeléptével jajgató és siránkozó asszonyok és gyermekek zavartatnak ki lakásaikból s hajtának a végső nyomornak karjai közé.

A felháborodott emberi érzés önkéntelen a kiontott vér és könyök okozói ellen fordul s megtorlást követel. Am ha keressük a hibát és a hibásokat, nem a hatóság intézkedéseiben és azok végrehajtóiban találjuk azokat, hanem magában a szörnyen bűnhődő munkásokban, kik a munkaadók elleni küzdelmet megkezdették, annélkül, hogy a megengedett fegyverekkel vivandó harc győzelmes kiküzdéséhez a megkivántató erkölcsi és anyagi eszközökkel rendelkeztek volna.

Anyagi segélyforrásaikból csakhamar kimerülve, a tudatlan és erkölcsileg inferioris izgatók által erőszakoskodásokra ragadtatták magukat, s éhség- és nyomortól üzetve a magán tulajdon megtámadására vetemedtek. Így történt, hogy a község népe, mely a munkások ügyével eleinte rokonszenvezett, maga kérte az éhes és erőszakos tömegnek megtékezésére a hatósági beavatkozást.

Különben is a munkaadók és munkások közötti küzdelmek nálunk Magyarországon lényegesen más szempontokból bírálendók el. A mi fejletlen és erősen az állam támogatására szoruló iparunk gyöngéd szervezete meg nem bírja amaz erőszakos rázkódtatásokat, melyeknek a nagyipar más indusztriális államokban a munka és tőke kölcsönös küzdelmei révén csaknem állandóan kitéve van. De ettől el is tekintve, az egyesülési jognak oly mérvű engedélyezése, melyet a doktrinár liberalizmus elvei követelnének, nálunk végzetes szociális katasztrófára vezetne. Intő példa volt erre az alföldi községekben kitört paraszt-zendülés, mely az iparos munkások körében tenyésző szocializmus felsarjadása volt a zsellérség nagyon is termékeny talaján.

A nálunk — hála isten. — századok óta gyökeret vert erős érzeke az egyéni jogoknak különben sem türethné meg olyféle viszonyok állandósulását, mely a külső országok munkás sztrájkjait jellemzik, hogy t. i. a szünetelő munkások a mun-

kaadók ellenében azt a kényszerítő eszközt is felhasználják, hogy má sok a t, idegeneket nem engednek maguk helyett munkába állani, sőt Angolországban például a munka bizonyos ágában országos szövetkezetté alakult egyesületek egyáltalán nem engedik meg a munkaadóknak oly munkás alkalmazását, ki nem az ő szövetkezetük tagja, s nem engedelmeskedik vakon az egyesületi vezérek intézkedéseinek. A hol ily viszonyok fejlődhettek, ott az állam a vég kezdetén áll s csak idő kérdése, hogy mikor indul meg a rettenetes harc a proletárság és birtokos osztály között.

Egyelőre az ily munkás szövetkezetek annyiban érvényesítik a döntő harc kellő előkészítésében erejüket, hogy a parlamentbe választott felelősszámú képviselők által az állam kormányzatára végzetes befolyást gyakorolnak, s míg Angliában az ország ellenségeivel szövetkezve az állam megbontását viszik keresztül, addig Franciaországban a kormányt egyes munkás-zendüléseknek olyforma kiegyenlítésére kényszerítik, hogy a jogukban levő gyárvállalatoknak kötelességükhöz hű tisztviselői elbocsájtatnak, a zendülés-intéző néplázítók pedig nem csak büntetlenül maradnak, hanem még hivatalt is kapnak.

Nálunk a viszonyoknak idáig nem szabad fejlődniök. Nem szabad, hogy a munkás osztály a nemzettestben oly idegen kórányagot képezzen, mely a társadalmat állandó lázban tartsa, s a haza polgárságának egységessé, magyarrá, hazafivá alakulásában gátul szolgáljon. Ezt el lehet és el kell érünk. Budapesten a fegyvergyári munkások sztrájkja alkalmával szintegy, mint most a pécsi szénbányások mozgalmánál három dolog lett evidenssé: 1. A sztrájk eszméjének felvetése, terjesztése és kivitele kizárólag idegen munkások részéről történik. 2. A sztrájkok a munkásoknak anyagi viszonyai által nem voltak igazoltak, s a munkabeszüntetés által a munkások és azok családjaira hárult végtelen nyomor és szenvedés azon gazficzkok lelkén szárad, kik a nemzetközi szociális forradalom általánosítása érdekében a magyar munkás osztályt is fellázítják, sőt nincs kizárva annak a lehetősége sem, hogy a külföldi konkurrens vállalatok emisszáriusaiként működnek egyes izgatók. 3. Hogy a magyar munkás, ha egyszer bevált, ügyesség, szorgalom, megbízhatóság, intellektuális képesség dolgában határozottan tultesz az idegen munkásokon, a mit a sovinstáknak sőt még magyaroknak sem mondható gyári tisztviselők és munka vezetőik egyértelműleg vallanak s ahhoz képest a magyar munkást előszeretettel alkalmazzák.

Mindezekből önként következik; hogy a hatóság helyesen és kötelességszerűen

cselekszik, ha egyes vállalatokban kitört munkás mozgalmakat zendüléssé, vagy oly állandó országos botránnyá fajulni nem enged, mely példájával könnyen általános izgalmat kelthetne; — hogy a hatóság bölcsen és a jövőre üdvösen kiható irányban jár el, midőn ilyen mozgalmak idegen országbeli kezdeményezőit irtalom nélkül a határszélre tolonczoztatja.

Igy tekintve a dolgot, a pécsi bányász-sztrájk elnyomása a szegény munkások iránti minden részvétünk mellett is egész más színben fog feltűnni, kivált ha meggondoljuk, hogy a magyarországi széntermelés a tarifa kedvezmények révén beállott és még nagyobb mérvben beállandó külföldi konkurrenzia miatt súlyos válságok elébe megyen s a munkások további követeléseit — ha még oly méltányosak volnának is — ez idő szerint nem teljesíthetné. Másrészt kitűnt, hogy a pécsi sztrájk kiválóképen az idegen elemek izgatásai által idéztetett elő, melyeknek eltávolítása és a személy- és vagyónbiztonság föltétlen biztosítása ép oly szigorú követelménye a belbéke és közrend fönntartásának, mint a milyen bizonyos másrészt az, hogy a mostani szigorú rendcsinálás példájából eredő tanúság elejét fogja majd venni annak, hogy könnyelműen felidézett nagyobb és gyakoribb mozgalmak által még súlyosabb következményekkel ne járjon az, a minek, népiesen szólva, muszáj lennie: a rend fenntartása.

Belföld.

A pozsonyi főispán.

A P. H. írja: „Pozsonymegye főispánjává mint értesülünk, már legközelebb báró Fiát Miklós főispán fog kineveztetni (s ezt a hirt, noha egyszer már megozáfolták, határozottan fönnt kell tartanunk); utódja pedig Fejérmegye és Székesfehérvár főispáni székén Szögyny Géza, volt képviselő s a berlini nagykövet fivére lesz.”

Valutaszabályozási tárgyalások.

A magyar és osztrák pénzügyminiszterium szakelőadói Bécsben a tegnapi nap folyamán rövid tanácskozásokat folytattak a valutarendezés végleges keresztülvitelének további lépéseire vonatkozólag, nevezetesen az államjegyek fokozatosantörténendő bevonásának foganatba vétele, valamint az osztrák-magyarbank érczérték- és ezüstkészletének egyelőre részben való átvétele felett. Wekerle miniszterelnök tegnap Steinbach pénzügyminiszterrel hosszabban tanácskozott. Ezen tanácskozásokat folytatják.

A pápához.

— A magyar püspökök felirata. —

A magyar püspöki karnak a pápához intézett memorandumát közli a „Magyar Allam.” E memorandum is természetesen ugyanazon exkluzív álláspontot itéli meg az összes

egyházipolitika: kérdéseket, mint a püspöki kar másik két ismeretes emlékirata.

A pápához intézett emlékiratban a püspöki kar kiterjeszkedik a kormány egyházipolitikai programjának mind a négy pontjára. A vallás szabadságáról a többiek között ez van mondva:

„Ha a magyar állam minden polgárától megkövetelné, hogy valamely valláshoz tartozzék, a katolikusoknak pedig visszaállítaná szabadságukat, vallásai ügyeiket függetlenül autonómice rendezné, akkor a vallásszabadság proklamálását a katolikusokra nézve mint kisebb rosszat tekinthetnénk. A katolikus vallás eddig ugyanis bár nem is állam-vallás, de mégis praedominans vallás volt. Az apostoli király olyan legfőbb kegyuri jogokat gyakorol, melyhez hasonlók manapság máshol aligha találhatók, de gyakorolja ezeket a kormány közbenjöttével és pedig a vallásügyi miniszter által, a minnek folytán a katolikus egyház jobban függ az államtól Magyarországon, mint a többi vallásfelekezetek.”

A zsidóvallás recepczióját abban az értelemben, a mint az a kormány által benyújtott törvényjavaslatban foglaltatik, a püspöki kar nem fogadja el, miután a zsidóvallásra áttérést perhorreszkálja.

Az állami anyakönyvvezetésre nézve a püspöki kar előterjesztését az egész vonalon megczáfolja a kormány által időközben benyújtott törvényjavaslat, mely egészen más rendelkezéseket tartalmaz, mint azt a püspöki kar előre vélte és csak úgy vaktában kárhoyzattatta az állami anyakönyveket. A memorandum legbövebben a polgári házassággal foglalkozik, a melyet már annyiszor visszautasított.

A memorandum különben egészben véve nem sok új tudni valót tartalmaz, miután a pápához intézett emlékirat eredeti tervezetét már néhány lap annak idején közzé is tette, a püspöki konferencia pedig vajmi keveset változtatott az eredeti tervezeten, a melynek tartalma különben a kormányhoz intézett és hiteles szövegben közzé tett emlékirattal azonos.

Arvizveszély.

— A Maros áradása. —

Arad, június 13.

A Maros nő. Ezt hallani folyton és mindentel, utcákon, kávéházakban, meg a mérnöki hivatalban, hol halomszámra fekszenek a folyammenti községekből érkezett távirati jelentések.

A Maros nő, egyre nő. Vajjon mikor lesz már egyszer valahára vége?

Tegnapelőtt éjjel a táviró Dváról majd egy méter, Radnáról pedig másfél deczimé-

ter a padást jelentett. Nálunk is megállapodott a víz állása, egyszer azonban a várt apadás helyett hihetetlen gyors emelkedést mutatott a vízmérő.

Ejfélt után 2 órakor 3.64 méter volt a Maros zerus pont felett, s mikorra a Déva felől jövő apadás beérkeztere voltunk elkészülve, 3.80 méterre emelkedett.

Ekkor megkezdődött az áradás, és tartott szünet nélkül egész estig. A vízállások a következők voltak:

Reggel 4 órakor	3.80 méter
" 6 "	3.82 "
" 8 "	3.82 "
Dél előtt 10 "	3.83 "
Délben 12 "	3.85 "
Délután 2 "	3.86 "
" 4 "	3.86 "

A nap egész délig derülten sütött, s csaknem egész Arad künn volt a töltésen bámulni a borzasztóságában, félelmes voltában is nagy-szerű látványt.

A vári oldal most már teljesen a víz alatt áll; csak a parti fűzfák tetejéből látszik ki egy-egy kevés, halványan jelezve a part vonalát. A falerakodó helyek őrzői ki vannak öntve házaikból.

A száraz hid alatt örült sebességgel vágta a piszkos víz. Közepén öt-hat fát tövestől kicsavart, vagy sudaron tört ketté az áradat.

A felső-maros, parti szabadfürdők felé a kis csózház, mely tegnapelőtt még, bár vízzel körülvéve, kiemelkedett a habok közül, tegnap már víz alatt állott.

Valamivel lejjebb, a temesvári vasúthid felé kis szigetek látszanak, holott ezek a legmagasabban fekvő pontok.

A dél folyamán megindult a felhőszakadás, s ez annyira átázta a talajt, hogy a sár igen nagy mérvben jelentkezett, mi nem kissé lazította az amugyis gyenge, több községet védő vasuti töltést.

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájának háta mögött fekvő Salacz-parkba az erős nyomástól átszivárgott a víz, s egyes helyeken erősen tért szorított magának az ugynevezett talajviz.

A legerősebb vízárdat azonban tegnapi virradó reggel volt, mikor is a sarkantyú által megsavart hullámok oly erőt fejtettek ki, hogy az aradi regattisták hidját tartó vasláncok elszakadtak, s a folyam azt

nagy erővel vágta a Neptun-fürdő oldalához.

Hajnali 3 órakor zavarták fel álmából Zubor Gyulát, a fürdő-részvénytársaság elnökét, jelentve neki a veszélyt. Szerencsére egyéb baj nem történt, minthogy a hid darabok raron csolódva uszott lefelé.

A közelfekvő községekben, mint Mikalaka, Glogovác, Zsigmondháza, erősen folynak a védelmi munkálatok. A tegnapelőtt kirendelt katonaságot ma új század váltotta fel, s ez a lakossággal vállvetve erősíti a gátakat.

A temesvári vasut vonalának első számú őrháza, közvetlen Arad város határánál teljesen víz alatt áll. Az ör kénytelen volt kiköltözni, miután a víz a padlásig nyomult fel.

A délután négy óráig tartó folytonos emelkedés után az egész vonalon a padás mutatkozott.

Igaz ugyan, hogy az áradáshoz viszonyítva csekélynek mondható, de a déli nagy esőzés után határozott javulás. Reméljük, hogy a mai nap folyamán rohamosan fog apadni a Maros, miután a szakemberek jelentései szerint ennél magasabb vízállás nem várható. A mérczék így állottak:

Este 6 órakor	3.84 méter.
" 8 "	3.83 "

Tegnap délután nem annyira a veszély közelede, mint inkább a jelentések megtétele, s az óvintézkedések fogantatása végett ülést tartott a vészbizottság Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester elnökelete alatt.

Ezen előadta a polgármester, hogy a töltéseken semmi fogyatkozás nem tapasztalható, s ami kis víz kiszivárgott, az is a nyomás következtében történt. Hogy ez így van, az kitűnik abból is, hogy a fakadó víz igen tiszta.

A Radnai-ut vonalán ugyan némi aggodalomra volt ok, azonban ez későbbben a megtett óvintézkedések után el lett hártva.

A záporosó folytán a belvizek megdagadtak, s a munkálatok végzését nehezítette a sár, de ezt nagyobb munkaerővel pótolták.

A főmérnök, Virágh Lajos elismerésre méltó fáradozással felel meg hivatásának, s

TÁRCA.

— Junius 14. —

Lux perpetua.*

... oh örök költszet!

Én voltam az, ki boldog Gracciában
Daloltam égi ódát, szerelem:
Sóhajba nyögtem oly epedve-lágyan,
Harsogtam dalban örült-tüzesen;
Szerettem égön, lázasan imádtam
Azon a bájos Lesbos-szigeten,
Mig a csábító tenger lón halálom,
Hogy hírem egykor ajkról-ajkra-járjon.

Én voltam az, ki egymagam daloltam
Az érző szívnek bájos dallamán
Világhódító Róma, városodban:
Mi életünknek üdve igazán:
Daloltam... s hangom elfulott a csókban:
Eljünk, szeressünk édes Lesbiám!...
Daloltam, mig hő szívem vére omlott:
Megcsalt az ajkad, oh megölt a csókod.

Én voltam az, ki kobzával kezében,
Láttam Provence-nak ó-kastélyait
S az úr lábánál megpihenve, térden,

* Lapunk jelentollu munkatársának a szép költeményét a „Hét” című folyóirat folyó évi 23-ik számából vettük át. Szerk.

— Mit a homályos csúcsbolt messze vitt —
Hősöket zengtem s kinom, üdvösségem,
Mit szerelem nyujt, mig szívet szakít...
Hősök dalán a gazda elmerengett,
Szép hölgyek sirtak, mig zengtem szerelmet.

Én voltam az, ki úzve sorsviszálytól,
Bejártam Frankhont, mint földönfutó,
Halálra ítelt, szétbolyongó vándor,
S — ha szép hölgy hallott, dallá lett a szó:
Zengettem róluk, nyáréj mámoráról...
Eltűnt az is, mint a tavalyi hó...
Ti drága hölgyek, énekem, szerelmem...
Eltűntetek az örök enyészetben!

Én voltam az, kit megsebzett a Múza:
A legérzőbb szív ember testibe,
Világszép Párizs kéjeiben úszva,
Daloltam, mint a század gyermeke,
Akint, mely édes... mért? — az Isten tudja...
Föröngő század méla betege,
Boldogtalan a kéjnek rózsá-ágyán,
Zokogva „Éj”-it egymagában, árván.

Én voltam az, kit meggyilkolt az ének:
„A szerelem, vágy osalfa éneke,
Dalok bábája” volt az édes méreg,
S magyar hazám még sem vett semmibe,
„Örök bánat”-ját a föld gyermekének

S „Magány”-át zengé lantom idege,
S bár nem lehettem egy perczet se boldog,
„Szerettem”, szívem „álmodott, rajongott.”

Én voltam az és én vagyok örökre,
— Oh szerelem! — ki zenglek tégedet,
Ki érző szívvel jön e durva földre,
Mely rajta sebre üt újabb sebet;
Magát emészti lelkem a gyönyörbe,
Mig végre lankad s egyszer megreped.
Én voltam az a múltak századába:
A ma multamnak lesz csak folytatása.

Én voltam az és én leszek továbbra:
Egy és örök fény; égi lételem;
Mig ember eszmél, lesz a szívnek álma;
Az órjás úrben mig érezhetem:
Enyém, e szívé bár néhány parányka,
Megzenglek téged: égő szerelem!
S dalolni foglak mindörökre téged:
Oh szerető szív! oh örök költszet!

Pekry Károly.

Virágos élet.

— D. K. —

Vézna, szöske gyermek volt, kit az iskola helyett korcsmákba küldenek, kit szerénység helyett tolakodásra és munka helyett ingyenlésre tanítanak. Testét elcsigazza az álmatlanság, lelkébe romlotságcot olt az éjsza-

gadása után az egyes városok és iparágak munkáshelyzetét olvasták fel.

Ezután a temesvári, aradi és budapesti kiküldöttek tették még hivatalos jelentéseiket. A temesvári megbizottak: a nyomdász, szabó, asztalos, lakatos, szijgyártó és malomiparágak képviselőit társaik nevében panaszkodtak az itteni munkások nyomasztó helyzetéről.

Miután mindezen jelentéseket tudomásul vették, egy délmagyarországi kerületi szövetkezeti szervezését beszéltek meg. E szövetkezethez Temes-, Torontál-, Krassó-Szörény- és Arad-megyék munkásai tartoznának. Paul Vilmos temesvári előadó a szövetkezeti szükségét ismételtén fejtegette. Az aradi megbizottak a szövetkezet ellen voltak, és egy külön pártalakítását hangoztatták azon iudokolással, hogy mint magyarok nem akarnak a németajkuakkal esetleg összeütközésbe jönni. Hosszabb vita után, melyben a budapesti kiküldöttek is részt vettek, az aradiak javaslatait fogadták el.

E határozat után a gyűlés folytatását délután 2 órára tüzték ki. Délután elsősorban a Temesvártól megjelenő „Népakarat” című lap alapításáról tett a temesvári előadó jelentést, mire a lapot pártlapnak nyilvánították ki. Ezután a zürichi kongresszuson való részvétel képezte vita tárgyát. Tichy előadó ajánlja, hogy a magyar szocialisták részéről a megbízó levelet a Temesvárról kitűztetett Hoffman szocialistának adják át és őt bízzák meg a Zürichben való képviselőséggel. Azonban határozatot nem hoztak a képviselőre nézve és a jövő kerül, ülés napirendjére tüzték ki. A sztrájkoló pécsi munkásoknak üdvözlő levelet küldöttek és számukra azonnal gyűlést indítottak.

Végül a temesvári képviselőt megbizták, hogy legközelebb országos értekezletet hívjon össze, mire a gyűlés a legnagyobb nyugalomban véget ért.

Időjósítás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Junius 14. —

Változó felhőzet. — Enyhe. — Helyenként csapadék. — Zivatarok.

A pécsi bányász-sztrájk.

— Újabb részletek. —

A nyomor és nélkülözés nem riasztja meg a sztrájkoló pécsi bányamunkásokat. Bámulatos kitartással és vasakarattal iparkodják kiereszkedni a bányafelügyelőségtől követelt kedvezményeket. Tegnap napig azok közül, kik elsőnek szüntették be a munkát, egyetlenegy sem bocsátkozott le a bányába, dacára annak, hogy ugyiszlván már a száraz kenyérük is elfogyott. Az idegen munkásokat még mindig nem tolonczolták el. A felügyelőség azt hiszi, hogy ezek szervezték az egész sztrájkot.

A tegnap közlött bő távirataink kiegészítéseül még a következő részleteket közöljük:

Hétfőn az alispán kihirdette, hogy délután két óráig üritessenek ki a szabócsai parasztgazdák lakásai, továbbá hogy panaszaikkal többé ne a főszolgabíróhoz, hanem egyenesen hozzá forduljanak. A bányaignazgató kihirdette, hogy még most is minden munkásnak, még lázítóknak is, kik munkára visszatérnek, teljes bocsánatot nyújt, eddigi lakásbérből ötven százalékot enged.

Mindezen ígéretek dacára a munkások a munkához visszatérni vonakodnak, szívósan ragaszkodva két forintnyi fix-fizetési követeléshez. Délután hét óra után a munkások tömegesen vonultak ki Szabolcs községből.

Miután az idegen elemek eltávolítani nem akartak, Forray Iván főszolgabíró Kossuth a csendőrzásadóval és Vogel közös hadseregbeli őrnagygyal megállapította, hogy hogyan fogják a felzúgott munkásokat a községből eltávolítani. A munkások egy része pinczékben, padlásokon rejtőzködött.

Körülbelül négy óráig vártak, hogy tán meggondolják a dolgot, de ez nem történt meg. Ekkor Vogel őrnagy felállította csapatait a munkásokat újlag felszólították, hogy a kik nem idevalók, azok távozzanak.

A mintegy 700 főből álló tömeg a fák mö-

gött levő keskeny uton, mely a parttól ketté van választva, foglalt helyet. A lázítók és izgatók kiabálva fenyegető állást foglaltak el. Azt kiáltották, hogy „nem mozdulunk, nem megyünk” és revolverekkel és botokkal fenyegetődztek. Ekkor Forray főszolgabíró kérésére előállott Vogel őrnagy és harsány hangon felszólította a munkásokat, hogy hagyják el a helyet és távozzanak békében. A felbőszült emberek erre a felszólításra: „Inkább meghalunk!” kiáltásban törtek ki. Nem hitték a fenyegetésnek, avagy kétségbeesésükben elvesztették beszámítható képességüket, — az utolsó intés sem használván, Vogel őrnagy atkát vezényelt, a mire Géczy huszárcapitány 80 huszárral a legvalságosabb helyen nekivertek a népnek. A huszárok kardlappal vertek a nép közé, utánuk a csendőrök puskával és a háttérben mintegy plankirozva a gyalogság jött. Alig volt ember, a kit meg ne ütöttek volna.

A felbőszült és kétségbeesett munkások erre a kerítésekön át a háztetőkre ugrottak s onnan áttörtetve a hegyoldalra, Vasas és Somogy környékét lepték el. Mielőtt azonban elszökhettek volna, mindazokat a munkásokat, a kiknek szereplése a sztrájkban a hatóságok előtt ismeretes volt, elfogták.

Egy munkás az elfogatásánál a csendőrkardet a revolvert emelt, de a kardet kardjával kiverte a munkás kezéből a revolvert és orrára ütött. Többen a főbíró t fenyegették meg. A legveszélyesebb izgatók közül tizenkettőt bilincsrevertve kísérték a paplakba.

Este fél 7 órakor a paplakból a présházba, ahol az éjet töltik, reggel pedig Pécsre kísértetnek, a hol átadatnak az ügyészségnek. A lázítók biztos helyen levén, megkezdődött a lakások kiürítése. Riblein hadnagy tiz katonával egy házból 220 embert hozott elő, kik egy gödörben voltak elbujva. A munkások a legprimitívabb helyeken voltak eldugva, de valamennyien előkerültek és a község határáig vezettetek.

Az elfogottak elkísérésénél izgató jelenetek játszódtak le. Feleségeik jajveszékléseikkel töltötték be az utcákat. Sírva, szitkozódva és fenyegetve futottak a paplakhoz és a főbíróhoz, de kéréseik mitsem használtak. Vogel őrnagy az attak befejezése után sürgőnyileg rögtön rövid jelentést küldött a hadtestparancsnoksághoz Budapestre.

A legkisebb ügyetlenség mellett azon szűk helyen, ahol az attak történt, a tömeg eltávolítása nagy vérontás nélkül lehetetlen lett volna. Este 8 óráig az egész környéken huszár-őrjáratok czirkáltak és jelentést tettek, hova távoztak a munkáscsapatok.

Ertesítés érkezett a városba, hogy a munkások kisebb csoportokban megkerülik a várost, és egyesülve megtámadják a Dunatársulat bányaignazgatóság épületét, hogy a társládat magukhoz ragadják. A jelentésre Rózsa Bertalan, minthogy a közös hadseregbeli katonák a sztrájkterületen vannak, alarmirozta a honvédeket, kik a kaszárnyában készenlétben állanak. Ma az eltolonczolásra kerül a sor.

Pécs, június 13. (Saj. tud. távirata.) Ejjel állandóan katonák czirkáltak, nehogy a munkások a városba hatoljanak. Az éj nyugodtan telt el. Reggel 700 munkás megkezdte a munkát. A sztrájkolók megtámadták őket s nagy dulakodás támadt. Egy huszár-csapat csinált rendet, több sztrájkolót elfogva.

Felhőszakadás.

— Veszedelem az egész vonalon. —

Arad, június 13.

Egyik oldalról a böszülten megáradt, medréből kiemelkedett Maros, másik oldalról pedig másfél óráig tartó, irtózatos felhőszakadás... Aztán ne legyen az embernek árvizveszedelmes gondolata.

Valóságos itéletidő környékezett bennünket tegnap a déli órákban. Olyan, melyhez hasonlót ellenségünknek szoktunk kívánni, mikor szörnyen megharagszunk reá. Melyben térdig vízben eviczkelünk s melyben úgy el-

enyészik az aszfalt, mintha soha sem lett volna a járó-kelők lába alatt. Melyben az esernyő nem segítség, hanem teher s melyet azok a bizonyos legöregebb emberek úgy szoktak emlegetni, hogy ilyen idő csak egyszer volt: 33 évvel ezelőtt, Solferino alatt, mikor az eső miatt még a puskacső végét sem látták...

Pedig azt hittük, vége szakadt már a hosszú, unalmas esőzésnek. Dehogy szakadt! A fellegek szakadtak ránk, hogy bőrig ázott minden élő és élettelen, aki vagy amely az utcán szabad ég alatt bátorzkodott lenni ebben az itélet-időben.

Egynegyed 12-kor hirtelen besötétült a különben tiszta égaj. Epp akkor marsolt egy század katonaság Mikalakra. No, ezeknek szép utjuk lehetett!

Majd szemezni kezdett az eső. Szép csendesén, őszi módra — június közepén. Egyszerre vakító villám cikázott keresztül a vesztjósító égajon s megeredt az égbei ákadás olyan vastag eresztékeken, mintha millió horodót üritenének ki odafent egyszerre.

Két lépésre nem lehetett ellátni. Az aszfalon, kövezeten lábnyi magasra ugrottak fel a kövér cseppekből alkotott vizsugarak. Ijedve menekült mindenki tető alá s várta, mi lesz ebből a borzasztó időből s a szinig telt Marosból, mely már úgy is a védtöltés koronáját nyalja.

Es az esővel együtt jött egy másik vendég: a jég. Apró szemekben hullott, de szerencsére kevés ideig, különben ez is sokat ártott volna.

Gondolható, milyen mizériákat okozott a hirtelen felhőszakadás. A Maros áradása miatt a zsilipek elvannak tömve s így az utcai csatornák nem találtak lefolyásra. Egész tavak képződtek nemcsak a külvárosokban, hanem a belső részen is. A minoriták temploma előtt a lóvasut pályáját csaknem térdig érő víz borította, úgy, hogy a szinig megtelt kocsi a passasérok rémes ijedelmei között csak találmra eviozkeltek a víz alatti síneken.

Erdekes volt a menekülő közönséget nézni. Nyári öltözékes, kivágott czipős hölgyek singtonva ugrottak be a legközelebbi üzletbe és kapualjakba. A lóvonatok szinig megteltek. Több utas háromszor-négyszer megtette rajtok a „Magyar király”-tól az indóházhoz vezető utat, mert a szakadó esőben képtelen volt az aszfaltra menni. A hivatalnokok bent rekedtek az épületekben. A megyeháza előtt deszkákat raktak le kötésig levetkőzött emberek s csak így tudtak a megye pennaforogatói hazamenni a derekasan kihült ebédhez. A házak csatornáit csak úgy öntötték a vizet. Minden udvar, kert uszott formálisan.

Több utcában formálisan megakadt a közlekedés. Egyik oldalról a másikkra lehetetlen volt átmenni. A megszorult közönség czirkuszi mutatványok árán birta folytatni utját.

A csatornák szinig megteltek s az eső még egyre patakzott. A pinczelakásokban az alsóbb fekvésű házakba befolyt a víz. Sok helyen tönkre ment a pinczékbe lerakott gabona.

Igy tartott ez csaknem déli 1 óráig, mikor szünni kezdett a felhőszakadás és helyet engedett az unalmas, lassu, hideg esőnek, mely azóta hullik folytonosan.

A tűzoltók 1 óra felé kivonultak s kiszivattyúzták a fenyegetett helyekről a vizet. Lassan-lassan lefolytak az utcák tengerei és helyreállott am egakadt közlekedés.

Az egészben az a legnagyobb szerűbb, hogy

KWIZDA-féle Köszvényfolyadék

évek óta a legkitűnőbbnek bizonyult szer a **köszvény, csusz és idegbántalmak ellen**, jelesnek bizonyult továbbá a fczamodások, az izmok és idegek feszessége, vcraláfutások, zuzódások, a bőr érzéketlensége, továbbá a helyi görcsök (lábikragörccs), idegfájdalmak a hosszabb ideig tartó bekötések által származott daganatok ellen; főként pedig nagyobb fáradságok és gyalogolások előtti és utáni erősödésre stb. valamint aggkorban beállott erőtlenedésnél.

Ára I üvegnek I frt osztr. ért.

Kapható: 3. 12-12

RING LAJOS

„Angyalhoz“ ezimzett gyógyszerárában Aradon,
Asztalos Sándor-utca 1-ső szám.

6477. 419. 3-3.

Hirdetmény.

A vágóhídi igazgató urnak ez értelemben tett javaslata, valamint az iparosok meghallgatása alapján, a melegebb idő beálltára való tekintettel elrendelem, hogy a közvágóhidón f. évi június hó 1-től kezdve köz- és ünnep nap délután 2-7 óráig minden nemű állat, míg ezen napokon reggel 5-8 óráig csakis bárány és rüggös esetekben gyenge bornyu vágható. Vasárnap és Szent István napján az 1891 évi XIII. t. cz. alapján minden állat vágására a közvágóhid csak reggel 5-10 óráig, illetőleg június és július hónapokban 5-10 óráig vehető igénybe.

Vasár- és ünnepnapokon a tömeges bárány vágás szempontjából felhatalmazom a vágóhídi igazgató urat, miszerint a vágást akként rendezze be, hogy az iparosok a szükséges bárányokat levágva legkésőbb reggel 7 órára a piacra kiszállíthassák.

Arad, 1893. évi május hó 26.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

469/1893. gazd. sz.

469 1-3

6907. kh.

3-3

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a gájai kisededővő előcsarnokának elzárása és beüvegezésével kapcsolatos munkáknak elkészítése iránt folyó évi június hó 26-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási-ár 240 frt.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a közpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli arlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeének 1893. évi május hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:

Löcs Rezső,
aljegyző.

3248 | 893. kh. sz.

470 1-3

Hirdetmény.

A szerb tövis név alatt ismert Xantium Spinusum kártékony növény tenyészésének ideje bekövetkezett, a nagym. m. kir. földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium 1872. évi 6425. sz. alatt kelt körrendelete alapján felhivatnak a ház, kert és földtulajdonosok és bérlők, hogy telkeiken, úgy azok előtt az utcán, és külső földjeiken mutakozó szerb tövist még a mag fejlődése előtt kiirtsák, a nyár folyama alatt mutakozó sarju-hajtásokat is kivágassák és megsemmisítsék, mert mulasztás esetében — amellet hogy az irtás a mulasztó tulajdonos vagy bérlő költségére hivatalból fog elrendelteni, azonfelül a városi szegényalap javára 2 frttől 10 frtig terjedő pénzbírságnak büntettetni.

Aradon, 1893. június hó 8-án.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Hirdetmény.

Mikalaka község előjáróságának 807 | 893. sz. alatt ide intézett átirata szerint a községben a sertés állományban a „sertésorbáncz“ kór járványszerűleg lépett fel. Ezen kórnak Aradra leendő behozatala meggátlása szempontjából a 40000 | 888. sz. a. kiadott magas rendelet 278. §-a a) pontja alapján nevezett községből vagy községen keresztül hajtott sertésnek és szálás takarmánynak Aradra való behozatala megtiltatik.

Miről a közönséget alkalmazkodás végett értesitem.
Arad, 1893. május 31.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

66733. sz.

M. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Keletnémet-magyar vasuti kötelék.

Folyó évi június 15-én a fentnevezett köteleki díjszabás II. része, I. füzetéhez a XI. pótlék lép életbe, mely

I. az előző és külön határozmányok megváltoztatását,

II. az 1. és 2. sz. kivételes díjszabások alkalmazására vonatkozó határozmányok megváltoztatását,

III. Breslau Mark-Bahnhof állomásnak a díjszabásba való felvételét,

IV. a 22. és 34. sz. kivételes díjszabások kiegészítését illetve Eperjes állomásnak a 22. sz. kivételes díjszabásba való felvételét.

V. Bellus állomásnak a 23. sz. kiv. díjszabásba való felvételét,

VI. a kőbányai állomásoknak és Temesvár-Gyárváros állomásoknak a 25. sz. kiv. díjszabásba való felvételét,

VII. új 41. sz. kivételes díjszabást (vaj-szállításra)

VIII. Sosuovice helyben és átmenet állomás díjtételeinek érvényen kívül helyezését,

IX. Állomási név-változtatást,

X. a kilométermutató kiegészítését tartalmazza.

Ezen díjszabási pótlék a részes vasutigazgatóságoknál 0.30 márka = 18 krért megszerkezhető.

Budapest, 1893. május hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága
a többi részes vasutak nevében is.

DÜRR TESTVÉREK

fűszer-, csemege-, thea-, rum- és ásványviz kereskedése

az „arany

ARADON, fő-ut 2. sz.

szarvashoz.“

a városházzal szemben.

Bátorkodunk a nagyérd. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy mindennemű **friss töltésű**

ásvány- és gyógyvizek

megérkeztek és jutányos áron kaphatók.

Továbbá ajánljuk mindenféle friss

fűszeráruinkat és csemegéinket,

finom

liqueuröket, magyar és franczia pezsgő és cognacot.

Szives tudomásvétel végett, hogy nálunk **okmány- és levélbélyeg-jegyek** szintén kaphatók.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve maradunk kiváló tisztelettel

DÜRR TESTVÉREK.

278 12-
Arjegyzéket bárkinek bérmentve küldünk.

Egy jó házból való erkölcsös fiu tanulónak felvétetik.